

"Şehîd-i Muhterem Enver Paşa Hazretleri,

Pek mukaddes ve âli bir maksad peşinde, Buharâ-ı Şerîf'in Belh-i Cevan vilâyetinin Çegan nam mahallinde, mîladî 4 Ağustos 1922 ve Rûmî 21 Temmuz 1338 ve Kamerî 11 Zilhicce 1340 senelerinin Kurban Bayramı'nın ikinci Cum'â günü, gündüz öğle vaktine karib bir zamanda hûn-i pakını mahall-i mezkurun topraklarına akıta akıta kahramanâne ve merdâne bir surette rûtbe-i şehadete nail olmuştur."

Mühür ve imza:

Turan İhtilal Ordulan Başkomutanı ve Türkistan Cephesi Kumandanı ve Emîr-i Leşker-i İslâm-ı Buhara Enver Paşa'nın Naibi Miralay Ali Rıza

Bugün 4 Ağustos... Bundan 102 yıl evvel, bugün Tacikistan'ın Belcivan dediğimiz bölgede şehit düştü. O dönemde ise Türkistan'ın Doğu Buhara bölgesiydi. Tacikistan diye ülke olmadığı gibi bölgenin genel adı Türkistan'dı ve Türkiye'den giden bir yiğit, Türkistan'ı kurtarmak istiyordu. Biri Türkiye'de, biri Türkistan'da... İkiyi birden başarılı olsa, ne muazzam olurdu...

Her 4 Ağustos'ta olduğu gibi Enver Paşa'mı anacağız. Çağlayan'a gideceğiz, İstanbul Adliyesine bağlı olan ve diğer zamanlarda çoğunlukla kapalı olan Abide-i Hürriyet Tepesi'nde anacağız. Ardından tepede gömülü olan diğer İttihatçı yiğitleri anacağız ve sonra yandaki parka geçip gelen dostlarla söyleşeceğiz.

Biz Enver'i severiz, hem de çok severiz. İyi ama neden severiz?

Aslında buna en güzel yanıtı, *Ruh Adam* romanında Atsız, Güntülü karakterinin ağzından verir. Güntülü şöyle der:

*"Sevginin niçini olmaz ki efendim... Düşünsem belki mâkul bir sebep bulabilirim. Fakat bu hakiki sebep olmaz. Çünkü biz önce severiz. Sonra sevdiğimiz şeyin güzel taraflarını bulmaya çalışırız. Bu da hodbinliğimizden doğar efendim."*¹

Aslında durum, tam da Güntülü'nün öğretmeni Ayşe Pusat'a dediği gibidir. Gerçekten biz önce severiz, sonra sevdiğimiz güzel taraflarını bulmaya çalışırız. Ben bu konuda şanslıyım. Çünkü kimi sevdiysem, güzel taraflarını bulmak için hiç zorlanmadım. Hepsi karşımda elmas gibi parladı.

Enver Paşa'ma dönecek olursak, yine aynı durumu görürüm. Ben, Enver Paşa'mı, önce er Halim ve Abbas'ın gözünden severim. Neden? Çünkü 13 Ağustos 1903'te Türk askerinin şerefini ve gururunu ezmeye çalışan Rus diplomat Aleksandır Arkadiyeviç Rostkovski'nin saldırısına karşı, Türk askerinin şerefini ve gururunu koruyan er Halim ve Abbas'ı, idam etmek isteyenlere karşı korumaya çalışmıştır. Henüz 22 yaşında genç bir subay olarak Türklüğün namusunu korudular diye öldürülmek istenen askerleri korumaya çalışmıştı. Ama başaramamıştı ve bu durum için Osmanlı Devleti'nin "*ebediyen namını lekedâr*" olarak nitelemişti. Gel de, bu askerlerin gözünden genç Enver'i sevme.

Yine 21-22 yaşlarında genç bir subay iken Makedonya dağlarında, Nuzhot'ta, 250 kişilik bir terörist VMRO grubunu, 56 askeriyle vurmuştu. Ayrıca sürekli Balkan dağlarında oradan oraya gitmiş, askerlerinin en önünde, muhteşem gerilla savaşı örnekleri göstermişti. Gel de, peşinden giden o askerlerin gözünden bakarak genç Enver'i sevme.

1 Atsız, Hüseyin Nihal, *Ruh Adam*, s.41, Ötüken Neşriyat, 3. Baskı, İstanbul, 2023

27 yaşına geldiğinde ise bu sefer, Meşrutiyet davasının peşinden gidip, "*hükûmetin bütün kuvvetlerine karşı alenen ve silâhlı olarak ilân-ı isyân ediyorum*" demiş ve Hürriyet'in ilanı için Makedonya dağlarına çıkmıştı. Bir süre sonra da o dağlardan Hürriyet Kahramanı olarak inmişti. Gel de, davası, vatanı ve imanı uğruna her şeyi bir kenara bırakan Enver'i sevme.

30 yaşını daha doldurmadan bu sefer, Trablusgarp yolları görülmüş ve Afrika çöllerinde İtalyan işgalcilere karşı beraberindeki İttihatçılarla birlikte silaha sarılmıştı. Bir yandan Arap, Berberî aşiretlerini örgütlemiş, bir yandan az sayıdaki dağınık Osmanlı kuvvetini toparlamıştı. Malum Enver olsun, Mustafa Kemal olsun, Şeyh Ahmet Sünusi olsun, diğerleri olsun, Trablusgarp'ta nelerini bıraktılar. Kanlarını, gözlerini bıraktılar... Gel de, vatan toprağını savunmak uğruna çöllere savrulan Enver'i ve yanındakileri sevme.

Sonra haber geldi. Bulgar'ı, Yunan'ı, Karadağlısı, Sırp'ı saldırıya geçmiş diye... Yine memlekete dönüş. Ama bu sefer, en kötüsü... Bulgar, Çatalca'ya gelmiş; Selanik, kahpelikle satılmış; milyonlarca Türk, ya yollara dökülmüş ya da soyu kırılmış; eski başkent Edirne ise Bulgar'ın kuşatmasına terk edilmiş... Ne yapılacak? Cemiyet karar aldı, Bâb-ı Âli basıldı... Basıldı da, bir süre sonra da Edirne düştü. Ancak neyse ki Edirne; Gümölcine'nin, Selanik'in, Üsküp'ün, Kosova'nın, Sancak'ın kara bahtından çabuk kurtuldu... Hürriyet Kahramanı, Edirne'yi kurtardı. İsminin yanına Edirne Fatih'i'ni de ekledi. Gel de, Edirne'yi geri alan Enver'i sevme.

Bunlar olurken koca Türk ordusunun, Balkan cücelerine karşı 40 günde dağılmasının da hesabının sorulması gerekiyordu. Neyse ki Enver Paşa, bana göre en büyük işlerinden birini yaptı, Ordu Reformu'nu gerçekleştirdi. Faciada payı olan ne kadar başarısız, yaşlı, beceriksiz, eğitimsiz, alaylı subay varsa ya emekli edildi, ya görevden alındı. Düşünüyorum da, Enver 32 yaşında general olmasaydı, Mustafa Kemal, Çanakkale'de başarılı olup 35 yaşında general olabilir miydi? İstiklal Savaş'ını yöneten kurmay kadro, hızlı bir biçimde yükselebilir miydi? Hiç sanmıyorum. Gel de, o kurmay kadroyu yaratan Enver Paşa'yı sevme.

Dünya Savaşı niye çıktı, nasıl çıktı? Biz niye girdik, girmesek olmaz mıydı, böyle mi girmeliydik falan filan gibi soruların yanıtı, bu yazı değildir. Çünkü bu yazının yazarı, bu konuda çok konuştu, çok yazdı. O sadece Paşa'sına olan sevgisini anlatmak istiyor. O yüzden bu konulara girmeyecek ve devam edecek.

Çanakkale'de, Kutü'l Amâre'de, Gazze'de, Bakü'de de Enver Paşa var. Çanakkale'de nasıl var demeyin. Kurmay kadroyu Osmanlı Orduları Başkumandan Vekili'nden başka kim oluşturabilir? Yarbey Mustafa Kemal'i, Esat Paşa'yı ve diğerlerini kim görevlendirdi? Peki, ya Kutü'l Amâre'de İngilizleri yenen Halil Paşa... Enver Paşa'nın yaşça kendisinden küçük amcası... İngilizlerin üzerine babasının öz kardeşini gönderirken zerre pişmanlık duymuş mudur, acaba yanlış yapıyorum demiş midir? Peki, öz kardeşi Nuri'yi Kafkas İslam Ordusu'nun komutanlığına atayıp Ermeni'nin, İngiliz'in, Rus'un üzerine gönderirken... Aynı günlerde en yakını iki kişiyi, savaşın en ateşli bölgelerine gönderirken zerre tereddüt etmiş midir? Etse, gönderir miydi? Hiç sanmıyorum... Gel de, ailesini vatanın diğer evlatlarından ayırmayan bu güzel insanı sevme...

Sonrası ise malum... Almanya, Moskova, Bakü, Batum, Türkistan... Tabii, arada geçen birçok olaylar, kazalar... Saraya damat olmasını aşağılayanlar, öz oğlunu, Ali Enver'i görmeden, oradan oraya gitmesinden, önce Türkiye'nin istiklali, ardından da Türkistan'ın istiklali için yaptıklarından söz etmiyorlar bile... Etmesinler, önemli değil zaten. Sanki padişah damadı olmak çok kötü bir şeymiş gibi konuşuyorlar da, Enver'in yaşadıklarının yüzde birini rüyalarında görseler, kalp krizi geçirirlerdi herhalde.

İstese, dünyanın herhangi bir yerinde, oldukça zengin ve lüks içinde yaşayabilecek kadar donanımlı olan Enver, memleketi için yaşadı, memleketi için canını verdi. Gel de bu güzel insanı sevme...

Kutlu Altay Kocaova, "Enver'e" <https://www.fikirtepedi.com/tarih/envere/> (Yayın Tarihi: 4 Ağustos 2024).